دورو نزدیک

تنبیه اداری به جای حکم قضایی

■ **بی‌بی‌سی:** شش سرباز ارتش آمریکا و سه تفنگدار دریایی این کشور در ارتباط با اقدام موهون سوزاندن قرآن و ادرار کردن بر اجساد شورشیان طالبان در افغانستان از تعقیب جزایی گریخته‌اند و در عوض «تنبیه اداری» خواهند شد. سوزاندن قرآن باعث شورش و کشتار تلافی‌جویانه شد؛ از جمله دو سرباز آمریکایی به ضرب گلوله یک سرباز افغان و دو مشاور نظامی آمریکا در وزارت کشور نیز پشت میز خود کشته شدند. تنبیه اداری می‌تواند شامل تنزل رتبه، وظایف اضافی و عدم‌پرداخت حقوق باشد.

گسترش اعتراض‌ها در آفریقای جنوبی

■ **ایلنا:** اعتراض کارگران معدن طلای سفید «لونمین» واقع در منطقه «ماریکانا» در آفریقای‌جنوبی برای افزایش دستمزد گسترش یافته و مسوولان شرکت ناظر بر فعالیت این معدن می‌گویند که بیم آن می‌رود بار دیگر خشونت‌هایی رخ دهد. تاکنون تعداد کمی از این کارگران به کار بازگشته‌اند و بنا بر گزارش اتحادیه ملی کارگران معدن آفریقای جنوبی، راه ورود کارگران به معدن توسط بخشی از همکاران‌شان سد شد. در جریان اعتصاب و اعتراضات کارگران این معدن، پلیس روی معدنچیان آتش گشود که در مجموع ۴۴ نفر در جریان آن کشته شدند.

افزایش کشته‌های پالایشگاه ونزوئلا

■ **سکونیوز:** تعداد کشته‌شدگان انفجار پالایشگاه آمویی ونزوئلا لحظه به لحظه در حال افزایش است. بر اثر انفجار سه روز پیش این پالایشگاه تاکنون ۴۸ کشته و بیش از ۹۰ نفر زخمی شده‌اند. به گفته کارشناسان زیرساخت‌های کهنه این پالایشگاه یکی از عوامل اصلی این انفجار بوده است. با این همه، هوگو چاوز، رییس‌جمهوری این کشور هیاتی را برای بررسی بیشتر علل انفجار این پالایشگاه مامور کرده است. وزیر نفت این کشور می‌گوید که نشت گاز عامل این انفجار بوده است.

مجمع ملی جمهوریخواهان، با تاخیر

■ **رویترز:** مجمع ملی حزب جمهوریخواه آمریکا با یک روزتاخیر ناشی از وزش توفان «آیزاک»، از روز گذشته در شهر «تامپا» در ایالت فلوریدا آغاز به کار کرد. قرار است در این نشست، «میت رامنی» به عنوان نامزد جمهوریخواهان برای رقابت با باراک اوباما در انتخابات ریاست‌جمهوری ماه نوامبر (آبان) آمریکا معرفی شود. میت رامنی روز پنجشنبه در این نشست سخنرانی خواهد کرد.

استعفای وزیر ارتباطات عراق

■ **رویترز:** محمد توفیق علاوی، وزیر ارتباطات عراق، در اعتراض به آنچه دخالت‌های نوری مالکی، نخست‌وزیر این کشور، در امور آن وزارتخانه خوانده از مقام خود استعفا کرد. علاوی، که وابسته به جناح سنی‌مذهب «العراقیه» است، می‌گوید استعفایش را یک‌ماه پیش ارایه کرده بود و دولت نوری مالکی اکنون با این استعفا موافقت کرده است. هنوز واکنش نوری مالکی به گفته‌های علاوی منتشر نشده است. محاکمه طارق الهاشمی، معاون سابق رییس‌جمهوری و رهبر جناح العراقیه، به طور غیابی در جریان است.

تشکیل تیم مشاوران و معاونان «مرسی»

■ **رویترز:** سخنگوی «محمد مرسی» رییس‌جمهوری مصر اعلام کرد که تیم معاونان و مشاوران رییس‌جمهوری این کشور تشکیل شده است. «یاسر علی» در بیانیه‌ای تصریح کرد که تیم معاونان ریاست‌جمهوری متشکل از چهار معاون و یک شورای مشورتی می‌شود. تیم معاونان و مشاوران، گروه‌ها و جریان‌های مختلف سیاسی مصر را از جمله لیبرال‌ها، چپ‌گراها، ناصری‌ها، اسلامگراها و مسیحی‌ها در برمی‌گیرد. به‌زودی نیز شورای رسانه‌ای برای رییس‌جمهور نیز تشکیل می‌شود که وظیفه آن تماس و ارتباط مستمر با رسانه‌هاست.

تبرئه ارتش رژیم اسراییل

■ **ایلنا:** یک دادگاه اسراییلی ارتش این رژیم را از اتهام قتل «راشل کوری» فعال آمریکایی در سرزمین‌های فلسطینی تبرئه کرد. دادگاه اسراییلی در حکمی طولانی اعلام کرد که اسراییل مسوولیت هیچ‌گونه «آسیبی» که طی اقداماتی که در زمان جنگ به وقوع پیوسته، بر عهده ندارد. این دادگاه در حکم خود حادثه کشته شدن راشل کوری را فقط «یک حادثه تاسف‌بار» قلمداد کرد. راشل کوری، در ۱۶ مارس ۲۰۰۳، توسط یک بولدوزر اسراییلی در حالی‌که به تخریب منزل یک خانواده فلسطینی در «رفح» غزه اعتراض می‌کرد، زیر گرفته شد و به قتل رسید.

در این روز

۲۹ آگوست ۲۰۰۳

محمدباقر حکیم ترور شد

■ آیت‌الله سیدمحمد باقرحکیم از روحانیان برجسته شیعه در مسجدی در نجف ترور شد. این ترور در حالی اتفاق افتاد که نزدیک به صد نفر از هوادارانش اطراف او بودند. آیت‌الله حکیم در حال بیرون رفتن از مسجد «امام علی» شهر نجف بود که خودرویی حاوی بمب منفجر شد. او که از مخالفان صدام حسین بود برای رژیم «بعث» عراق همواره در رده افراد بانفوذ و خطرناک دسته‌بندی می‌شد. او در زمان رژیم بعث عراق دوبار به دلیل اقداماتی علیه صدام حسین دستگیر و روانه زندان شده بود. حکیم در می سال ۲۰۰۳ بعد از سقوط صدام حسین به عراق بازگشت وچند ماه پس از ورودش به این کشور ترور شد.

عکس: AP

در اعتراض به قانون تازه انتخابات انجام شد

تظاهرات بی‌سابقه در کویت

شرق: هزاران نفر از شهروندان کویت در اعتراض به تغییرات قانون انتخابات این کشور که گفته می‌شود مواضع اپوزیسیون را در انتخابات پیش‌روی تضعیف می‌کند، تظاهرات کردند. به گزارش رویترز، در این تظاهرات که دوشنبه شب در برابر پارلمان کویت در میدان «اراده» برگزار شد، حدود سه‌هزار نفر حضور یافتند که بیشتر آنان مردانی بودند که لباس سنتی کویتی‌ها را بر تن داشتند. میدان اراده در سال گذشته صحنه تظاهرات متعددی علیه حکومت بود که هزار نفر از فعالان سیاسی جوان، نمایندگان اپوزیسیون در پارلمان کویت و حامیان‌شان در آنها شرکت کردند. اوایل ماه جاری میلادی، دولت کویت از دادگاه عالی این کشور درخواست کرد حکم به اجرای قانونی بدهد که کویت را به پنج حوزه انتخاباتی تقسیم می‌کند. کویت می‌گوید این تغییرات برای برطرف کردن چالش‌های قانونی در انتخابات آینده ضروری است. اما برخی سیاستمداران و فعالان اپوزیسیون، دولت کویت را متهم کرده‌اند که با انجام این تغییرات در حوزه‌های انتخاباتی قصد دارد از تشکیل اکثریت اپوزیسیون در پارلمان بعدی جلوگیری کند. کویت قانون انتخابات را در سال ۲۰۰۶ تغییر داد که به موجب آن حوزه‌های انتخاباتی از ۲۵ حوزه به پنج حوزه کاهش می‌یافت تا از این طریق احتمال «خرید و فروش رای و نفوذ قبایل بر انتخابات» را کاهش دهد.

بر این اساس همچنین احزاب سیاسی از تشکیل فراکسیون‌های قبیله‌ای در پارلمان برای در اختیار گرفتن اکثریت کرسی‌ها منع می‌شوند. اختلافات شدید در کویت مانع از سرمایه‌گذاری در این کشور عضو اوپک شده که تنها در طول شش سال شاهد رفت‌وآمد هشت دولت بوده است. «انور الشرحان»، کارشناس اقتصاد در تظاهرات شب گذشته گفت: «حکومت تلاش می‌کند که اپوزیسیون را شکست دهد، اما اکنون دیگر نمی‌تواند آن را متوقف کند.» او افزود: «حکومت کویت هیچ گزینه دیگری نداشت، بنابراین دست به دامن نظام قضایی شد. این بدترین چیزی بود که می‌توانست اتفاق بیفتد.» شرحان همچنین گفت: مردم کویت از سیاست‌های انفعالی خسته شده‌اند و احساس می‌کنند ثروت کلانی که از نفت حاصل آمده بیهوده تلف شده است. او اظهار داشت: «ما نمی‌توانیم یک فرودگاه خوب بسازیم. نمی‌توانیم یک بندر خوب بسازیم. حتی نمی‌توانیم یک جاده خوب بسازیم.» تظاهرکنندگان کویتی که دوشنبه‌شب در هوای ۴۵ درجه سانتیگراد بالای صفر به خیابان آمده بودند همچنین به حکم چند ماه پیش دادگاه کویت مبنی بر منحل شدن پارلمان این کشور که اکثریت آن در اختیار اپوزیسیون بود، اعتراض کردند. در ماه ژوئن حدود چهارهزار کویتی به حکم دادگاه اعتراض کردند و آن را کودتا علیه قانون اساسی نامیدند.

گفتنی است کویت در ۱۴ می ۱۹۶۲ به عنوان صد و یازدهمین کشور به عضویت سازمان ملل در آمد. در دسامبر ۱۹۶۱ اولین انتخابات در کویت منجر به تشکیل مجلس موسسان شد و ۲۰ عضو آن از اعضای کابینه بودند که وظیفه بررسی و تصویب قانون اساسی را داشتند. بر آن اساس مجلس ملی کویت با ۵۰ عضو در ژوئیه ۱۹۶۳ تشکیل و شیخ صباح سالم الصباح به نخست‌وزیری کویت منصوب شد. پس از شیخ عبدالله‌السالم الصباح که مورد علاقه و احترام ملت کویت بود و تا سال ۱۹۶۵ زمام امور این کشور را به دست داشت، برادرش شیخ صباح السالم الصباح به حکومت رسید. شیخ صباح السالم الصباح در ۳۱ دسامبر ۱۹۷۷ فوت کرد و شیخ جابر الاحمد الجابر الصباح حاکم کنونی کویت زمام امور را به دست گرفت. به موجب قانون اساسی کویت، امارت در خاندان آل‌صباح موروثی است و حکومت کویت مرکب از قوای سه‌گانه مقننه، قضاییه و مجریه است که از یکدیگر تفکیک شده و یک شورای مشورتی امیر کویت را در امور مملکتی یاری می‌کند. فعالیت‌های حکومت نیز طبق قانون اساسی توسط مجلس امت کویت کنترل می‌شود. کویت از لحاظ تقسیم‌بندی اداری دارای پنج استان است که هر یک از آنها توسط استانداری که از سوی امیر منصوب می‌شود، اداره می‌شود. این پنج استان عبارتند از: استان مرکزی (العاصمه)، استان الحوالی، استان الاحمدی، استان الجهراء و استان الفرونیه.

ملاعمر در پاکستان است

ایسنا: ژنرال جان آلن، فرمانده نیروهای ناتو و آمریکا در افغانستان می‌گوید ملاعمر به همراه فرماندهانش در پاکستان زندگی می‌کند. آنها در پناهگاه‌های امن مغز هزاران نفر از جوانان تندرو را شست‌وشو می‌دهند. او افزود: تمرکز روی حملات افغان به نیروهای آمریکایی ما را از پرداختن به دشمن اصلی‌مان بازمی‌دارد.

سفر خصوصی پادشاه

العربیه: ملک عبدالله بن عبدالعزیز پادشاه سعودی برای یک سفر خصوصی ریاض را ترک کرد و در فرمانی برادرش، شاهزاده سلمان بن عبدالعزیز ولیعهد و وزیر دفاع را مامور اداره امور کشور کرد. در این سفر تعدادی از فرزندان و شاهزادگان و همچنین چند نفر از مشاوران و مقامات دولتی پادشاه سعودی را همراهی می‌کنند.

حزب دانشمند هسته‌ای

ایسنا: عبدالقدیرخان، دانشمند هسته‌ای پاکستان که از او به عنوان پدر بمب هسته‌ای پاکستان نیز یاد می‌شود، در نظر دارد با تشکیل انجمن سیاسی «تحریک تحفظ پاکستان» به جوانان برای اینکه به چه کسی رای دهند، انگیزه دهد. او می‌گوید کمپین انتخاباتی‌اش بیشتر برای عدم رای دادن به احزاب قدیمی و سنتی است.

گزارش

اصلاحات به کابینه «برمه» رسید

■ **ایسنا:** با باز شدن دریچه‌های اصلاحات در دولت نظامی میانمار هم‌اکنون قطار اصلاحات به ایستگاه کابینه دولت رسیده است؛ دولتی که از چندین ماه پیش، پس از رفع حصر «آنگ‌سان سوچی» رهبر دموکراسی‌خواهان تصمیم به انجام اصلاحات در ساختار سیاسی گرفت. در این راستا دولت برمه وزیر اطلاع‌رسانی این کشور را به دلیل آنکه با مخالفان، برخورد تندی داشته است از هیات دولت کنار می‌گذارد. وزیر کار را جایگزین او می‌کند. تین سین رییس‌جمهوری برمه همچنین برای تسریع در اصلاحات، چهار نفر از وزرای خود را با پست‌های کلیدی به سمت مسوول در دفتر ریاست‌جمهوری میانمار به طور مشترک منصوب کرد. افرادی که به این سمت منصوب شدند شامل وزیر راه‌آهن، وزیر دارایی و وزیر صنعت هستند. یکی از مقامات ارشد دولت میانمار اعلام کرد: آنها برای رییس‌جمهوری کار می‌کنند تا تین سین بتواند به کارهای مهم‌تر خود رسیدگی کند. همزمان با این تغییرات بازتاب‌های درگیری فرقه‌ای در این کشور ادامه دارد. در این راستا یکی از سخنگویان سازمان ملل اعلام کرد که این سازمان به دنبال به دست آوردن اطلاعاتی از سه نفر از کارکنان این سازمان است که از سوی یکی از دادگاه‌های میانمار در ارتباط با خشونت فرقه‌ای سال‌جاری میلادی محکوم شدند. مارتین نسیرکی به خبرنگاران گفت: تیم سازمان ملل در میانمار اطلاعاتی به دست آورده است مبنی بر اینکه سه نفر از کارکنان سازمان ملل در یک دادگاه در «مونگداو» محکوم شده‌اند که یکی از آنها متعلق به آژانس پناهندگی سازمان ملل، دیگری برای برنامه جهانی غذا و سومین نفر نیز یکی از کارکنان سازمان شریک آژانس پناهندگی سازمان ملل است. مارتین نسیرکی همچنین گفت که به نظر می‌رسد محکومیت‌های این سه نفر در رابطه با خشونت‌های فرقه‌ای در ماه ژوئن در ایالت راخین است. سخنگوی سازمان ملل گفت: ما نیاز داریم تا تمام اطلاعات لازم در رابطه با محکومیت‌های این سه نفر را قبل از اینکه دولت میانمار اقدامی انجام دهد، به دست آوریم. گفتنی است بنا به گزارش‌ها تاکنون در این درگیری‌ها هزار نفر کشته، پنج‌هزار نفر زخمی و نزدیک به سه‌هزار نفر ربوده شده‌اند و این همه در حالی است که ۲۰ روستا و ۲۰۰ منزل نیز به طور کامل ویران شده‌اند و ۳۰۰هزار نفر به بنگلادش فرار کرده‌اند. به این رقم سه‌هزار نفر بی‌خانمان را نیز باید افزود. تین سین، رییس‌جمهوری میانمار به آنتونیو گوتیریس، مذاکره‌کننده سازمان ملل در امور پناهندگان گفته است که تنها راه‌حل بحران به وجود آمده «برخورد قاطعانه با نژاد روهینجای است که یا باید در اردوگاه پناهندگان جمع شوند یا باید از کشور اخراج شوند.»

جنبش عدم تعهد

نیروی سوم در جهان دو قطبی؟

ترجمه: محمدعلی فیروزآبادی

پیروزی متفقین بر رژیم نازی آلمان و همتایان فاشیسم آن در کشورهای ایتالیا و ژاپن، ظاهرا راه را برای یک نظم نوین جهانی هموار کرد. اما این نظم نوین نه بر مبنای اندیشه ملل متحد یا جامعه‌ای متشکل از کشورهایی برخوردار از حقوق برابر، بلکه مبتنی بر شکل جدیدی از تقسیم منافع یا تقسیم جهان به دو قطب شکل می‌گرفت. و این نظم نوین سرآغاز دوران جنگ سرد به شمار می‌آید، همان عصری که تازه پس از فروپاشی کامل اتحاد جماهیر شوروی پایان گرفت.

در زمانی که همواره آشکارتر می‌شد که دو ابرقدرت آمریکا و شوروی هیچ تمایلی به حقوق برابر دیگر کشورها و استقلال ملت‌ها ندارند بلکه بیشتر تمایل دارند که دنیا را بر پایه منافع خود تقسیم کنند، کشورهایی دست به مقاومت زدند که حاضر نبودند منافع خود را به پای ارتباط دایمی با یکی از این دو ابرقدرت قربانی کنند. این کشورها در آغاز کار به دلیل نگرانی از انزوای بین‌المللی جانب احتیاط را گرفته و پس از یافتن همفکرانی در این مورد، اقدام به تشکیل پیمانی جهانی کردند که از کشورهایی تشکیل می‌شد که قصد نداشتند نه به آمریکا و نه به شوروی وابستگی داشته باشند. این پیمان و ائتلاف که در آغاز سال ۱۹۵۰ شکل گرفت در سال ۱۹۶۱ به صورت رسمی تحت عنوان «جنبش کشورهای غیرمتعهد» پای به عرصه وجود گذاشت.

آن به اصطلاح «راه سوم» این کشورها و به قول خودشان بی‌طرفی آنها از سوی افراد و کشورهای زیادی در سطح جهان مورد استقبال قرار گرفت و از جمله مهم‌ترین این افراد می‌توان از ژنرال «تیتو» رهبر یوگسلاوی سابق یاد کرد. تیتو از زمان به اصطلاح جدایی از استالین در سال ۱۹۴۸ به چهره‌ای جهانی بدل شده بود و به همین خاطر پس از بالاگرفتن بحث‌های تشکیل جنبش عدم تعهد از وی به‌عنوان «وکیل مدافع و نماینده تام‌الاختیار» این جنبش یاد می‌شد. از زمان پیدایش این جنبش کشورهای زیادی خواهان پیوستن به آن بودند و در عرض مدت نه‌چندان درازی تعداد اعضای آن به یکصد رسید. با این حال ایده و سیاست راه سوم این جنبش درمیان کشورهای بزرگ طرفداری نداشت و به‌عنوان مثال مائوتسه تونگ از راه سوم با عنوان «فریبکاری» و رهبران اتحاد جماهیر شوروی از ایده جنبش عدم تعهد با عنوان «ایده‌های ابلهانه» یاد می‌کردند و دالاس وزیر خارجه وقت آمریکا حتی آن را «ایده‌های غیراخلاقی» می‌خواند.

و به همین علت غالبا این پرسش مهم مطرح می‌شود که آیا جنبش کشورهای غیرمتعهد آن هم در جهانی گرفتار در مناقشات دو قطب شرق و غرب، واقعا یک نیروی سوم محسوب می‌شد؟ به عبارت بهتر آیا این جنبش موفق شد که به صورتی پیروزمندانه و پویا به سوی اهداف خود گام بردارد یا نه.

بخش اول: تاریخچه جنبش عدم تعهد

۱-سال‌های آغازین

الف- از کنفرانس روابط آسیا تا نشست باندونگ

پیشینه جنبش عدم تعهد به سال‌هایی دورتر از آنچه غالبا عنوان می‌شود بازمی‌گردد. برخی از سال ۱۹۵۵ و کنفرانس باندونگ و برخی دیگر از سال ۱۹۶۱ و کنفرانس بلگراد به‌عنوان سال‌های تشکیل این جنبش یاد می‌کنند. با این حال نخستین «نشست سران جهان سوم» به تقریبا ۱۰سال قبل از این تاریخ‌ها بازمی‌گردد یعنی سال ۱۹۴۷ و زمانی که جواهر لعل نهرو نخست‌وزیر وقت هند میزبان «کنفرانس روابط آسیایی» یا میزبان اولین نشست سران جهان سوم در دهلی شد. اگرچه که در این نشست به ایده عدم تعهد به معنای متداول آن اشاره‌ای نشد اما برخی شرکت‌کنندگان از جهان دو قطبی به‌عنوان خطری برای روند استعمارزدایی و صلح جهانی یاد کردند و این در حالی بود که نشست‌های بعدی منجر به تشکیل هیچ اتحادیه رسمی یا نتایجی مشابه نشد. اما به باور بسیاری از کارشناسان در آوریل ۱۹۵۵ مهم‌ترین گام‌ها در این راه برداشته شد. در آن زمان «کنفرانس آسیا- آفریقا» در باندونگ برگزار و نمایندگان و سران ۲۹ کشور جهان در آن حضور یافتند. این کنفرانس به‌عنوان قطعنامه «اصول ۱۰گانه باندونگ» را منتشر کرد که از آن به‌عنوان منشور اخلاقی کشورهای جهان سوم یاد می‌کردند که عبارت بود از احترام به حق حاکمیت و تمامیت ارضی کشورها و اصول سازمان ملل متحد، خودداری از خشونت، همکاری‌های بین‌المللی و عدالت.

اصول ۱۰گانه باندونگ را می‌توان مهم‌ترین گام برای شکل‌گیری جنبش عدم تعهد در کنفرانس بلگراد (۱۹۶۱) قلمداد کرد.

ب: کنفرانس بلگراد

در روز اول سپتامبر ۱۹۶۱ یعنی هفت سال پس از نشست باندونگ، نمایندگان ۲۵ کشور به میزبانی «یوزیپ بروز تیتو» در بلگراد گردهم آمدند. شرکت‌کنندگان در کنفرانس بلگراد تصمیم گرفتند که رسما تشکیل جنبش عدم تعهد را اعلام کرده و اصول ۱۰گانه باندونگ را به‌عنوان منشور آن انتخاب کنند.

در این کنفرانس تصمیم‌های دیگری نیز گرفته شد از جمله اینکه برای جلوگیری از بوروکراسی‌های دست و پاگیر، جنبش عدم تعهد نباید به صورت نهادی تشکیل شود. به عقیده محقق هندی یعنی «کی. پی میسرا» اصولا جنبش عدم تعهد با نهادهایی مانند ناتو، کومکون و... هیچ شباهتی نداشت و بحث نهاد در آن بحثی بی‌مورد بود زیرا «در نهایت قرار بود که صدها کشور با فرهنگ‌ها و قاره‌های متفاوت در آن حضور داشته باشند» و این طیف ناهمگون هرگز قادر نبود که حول یک ایدئولوژی واحد متحد شود.

ادامه در صفحه۶